

ประกาศมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เรื่อง การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ในบริบทของการศึกษา พ.ศ. 2569

.....

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการบริหารจัดการด้านการศึกษา อันก่อให้เกิดประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของบุคลากร แต่การใช้ปัญญาประดิษฐ์อาจเกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวม ใช้เปิดเผย หรือประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลสำคัญของมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัว ความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล และความน่าเชื่อถือของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบปัญญาประดิษฐ์ อันจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบการศึกษาได้ ดังนั้น เพื่อให้การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นไปอย่างเหมาะสม ปลอดภัย โปร่งใส และมีความรับผิดชอบ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ นโยบายความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ หลักธรรมาภิบาลข้อมูล และหลักจริยธรรมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ จึงสมควรกำหนดแนวปฏิบัติในการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในบริบทของการศึกษา พ.ศ. 2569

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 และมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2551 ประกอบกับมติสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในการประชุมครั้งที่ 10/2551 เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2551 และมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ 10/2569 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2569 จึงออกประกาศมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่อง การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ในบริบทของการศึกษา พ.ศ. 2569 ไว้ ดังนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่อง การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ในบริบทของการศึกษา พ.ศ. 2569”

ข้อ 2 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในประกาศนี้

“มหาวิทยาลัย” หมายถึง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

“ส่วนงาน” หมายถึง ส่วนงานตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2551 โดยให้หมายรวมถึงส่วนงานวิชาการภายในที่จัดตั้งตามประกาศมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

“อธิการบดี” หมายถึง อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

“คณาจารย์” หมายความว่า พนักงานมหาวิทยาลัยหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ หรือศาสตราจารย์

“ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย” หมายความว่า พนักงานมหาวิทยาลัย ข้าราชการและลูกจ้างของส่วนราชการซึ่งปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย และลูกจ้างของมหาวิทยาลัย

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

“ผู้เรียน” หมายความว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และบุคคลที่ได้ขึ้นทะเบียนในระบบการศึกษาตลอดชีวิต

“ปัญญาประดิษฐ์” หมายถึง เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ทุกประเภทที่มีกระบวนการเรียนรู้จากข้อมูล เช่น ปัญญาประดิษฐ์แบบรู้สร้างสรรค์ (Generative AI) การเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) การวิเคราะห์เชิงทำนาย (Predictive Analytics) และระบบการตัดสินใจอัตโนมัติ (Automated Decision-Making) รวมถึงเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกำหนด

“ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อ 4 การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) สำหรับคณาจารย์และผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับบริบททางการศึกษา มีดังนี้

(1) การใช้ปัญญาประดิษฐ์ช่วยในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้ใช้ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของมหาวิทยาลัย และต้องไม่ขัดต่อจริยธรรม สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เสรีภาพ ความเป็นส่วนตัว และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการของส่วนงาน ทั้งนี้ ควรตรวจสอบข้อมูลทุกครั้งก่อนนำไปใช้งาน และระบุให้ชัดเจนถึงขอบเขตการใช้งานปัญญาประดิษฐ์นั้น

(2) การนำเข้าข้อมูลให้ดำเนินการด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ ไม่นำข้อมูลการวิจัยที่ยังมิได้เปิดเผยต่อสาธารณะ ข้อมูลที่มีความอ่อนไหว ข้อมูลที่สามารถระบุตัวตนได้ และข้อมูลภายในส่วนงานที่มีระดับชั้นความลับ รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนัยดังกล่าว เข้าสู่ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ได้ผ่านการรับรองความมั่นคงปลอดภัย การประมวลผลข้อมูลที่มีความละเอียดอ่อน ให้กระทำได้เฉพาะระบบของมหาวิทยาลัยเท่านั้น

(3) การใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีการแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้า และคำนึงถึงความเหมาะสมของบริบทของแต่ละกระบวนการวิชา โดยไม่กระทบต่อวัตถุประสงค์และผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ควรมีการปรับวิธีการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการนำปัญญาประดิษฐ์ที่ได้ออกแบบไว้ไปใช้

(4) การใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการประเมินผลผู้เรียน จะต้องมีการตรวจสอบอคติ (Bias) ของเครื่องมือทั้งก่อนการใช้งาน ระหว่างการใช้งาน และภายหลังการใช้งาน โดยต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลดังกล่าว (Human in the Loop) อย่างใกล้ชิด

(5) กรณีกระบวนการวิชาที่มีการอนุญาตให้นักศึกษาสามารถใช้ปัญญาประดิษฐ์ได้ จะต้องกำหนดให้นักศึกษาระบุแหล่งที่มา และการมีส่วนร่วมของปัญญาประดิษฐ์ในการประยุกต์ใช้งานที่เกี่ยวข้อง

(6) ก่อนนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้างหรือกระทบสิทธิของผู้อื่น คณาจารย์และผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยควรประเมินระดับความเสี่ยงของการใช้งานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในภาคผนวก ก. และดำเนินมาตรการบริหารความเสี่ยงให้เหมาะสมกับระดับความเสี่ยงนั้น

ข้อ 5 การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์สำหรับผู้เรียน มีดังนี้

(1) ผู้เรียนต้องระบุเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้ การมีส่วนร่วมของปัญญาประดิษฐ์ในการประยุกต์ใช้งาน และไม่ปกปิด ซ่อนเร้น หรืออำพรางความเป็นเจ้าของผลงานของปัญญาประดิษฐ์

(2) ผู้เรียนมีหน้าที่ศึกษาและฝึกฝนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทักษะการใช้งาน ตลอดจนตระหนักถึงข้อควรระวังและ จริยธรรม เกี่ยวกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในระดับที่เพียงพอต่อการใช้งานอย่างถูกต้อง และเหมาะสม

(3) ผู้เรียนควรตระหนักว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เป็นเพียงเครื่องมือเพื่อสนับสนุนในกระบวนการเรียนรู้ มิอาจใช้ป็นสิ่งทดแทนเจตจำนงหรือวิจาร์ณญาณของมนุษย์ได้

(4) ผู้เรียนควรตระหนักว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อาจสร้างข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ผิดพลาด มีอคติ หรือสร้างเนื้อหาที่มีความอ่อนไหวต่อบุคคลบางกลุ่ม ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบ และมีหน้าที่ในการพิสูจน์ความถูกต้องของข้อเท็จจริงเสมอ

ข้อ 6 กรณีส่วนงานตรวจสอบพบว่ามีการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของมหาวิทยาลัย หรือไม่สอดคล้องกับประกาศนี้ และอาจก่อให้เกิดความเสียหายให้ส่วนงานรายงานมายังมหาวิทยาลัยเพื่อดำเนินการต่อไป คณาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย หรือผู้เรียนผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศนี้ อาจได้รับโทษทางวินัย ทางจริยธรรมและจรรยาบรรณ หรือต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง แล้วแต่กรณี

ข้อ 7 คณาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย หรือผู้เรียนที่นำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้งานโดยสุจริตและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ย่อมได้รับความคุ้มครองตามควรแก่กรณี และไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวจากผลอันเกิดจากข้อจำกัดหรือความคลาดเคลื่อนของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมตามสมควร

ข้อ 8 ให้อธิการบดีเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้ และให้มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามประกาศนี้ ในกรณีที่มีปัญหาจากการตีความ การบังคับใช้ หรือมีปัญหาในทางปฏิบัติ ให้อธิการบดีเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และคำวินิจฉัยให้ถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ สิงหาคม พ.ศ. 2569

(ศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์พงษ์รัช ศรีบัณฑิตมงคล)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาคผนวก ก.

ระดับความเสี่ยงของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ และขอบเขตการใช้งานสำหรับผู้เรียน

เพื่อประกอบการพิจารณาตามข้อ 4 (6) แห่งประกาศนี้ คณาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย และผู้เรียน อาจใช้แนวทางการจำแนกระดับความเสี่ยงและขอบเขตการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ ดังนี้

1. ระดับความเสี่ยงของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (จำแนกโดยอนุโลมตามหลักการของ EU Artificial Intelligence Act)

(1) ความเสี่ยงสูงมาก (Extreme Risk) หมายถึง การใช้งานที่เป็นภัยคุกคามอย่างชัดเจนต่อความปลอดภัย สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน หรือส่งผลกระทบต่อเส้นทางชีวิตของบุคคล ควรหลีกเลี่ยงการใช้งาน เว้นแต่มีความจำเป็นและได้รับอนุมัติเป็นลายลักษณ์อักษรจากส่วนงาน พร้อมมาตรการป้องกันที่เข้มงวด

(2) ความเสี่ยงสูง (High-Risk) หมายถึง การใช้งานที่อาจส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล เช่น การใช้เพื่อประเมินผลผู้เรียน ต้องมีการกำกับดูแลโดยมนุษย์ (Human in the Loop) การตรวจสอบอคติ และมาตรการด้านความมั่นคงปลอดภัยที่เพียงพอ

(3) ความเสี่ยงจำกัด (Limited Risk) หมายถึง การใช้งานที่มีความเสี่ยงต่อความโปร่งใสหรือความเข้าใจผิด ต้องแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบว่ามีการใช้ปัญญาประดิษฐ์ และระบุแหล่งที่มาของเนื้อหาที่สร้างขึ้น

(4) ความเสี่ยงน้อยที่สุด (Minimal Risk) หมายถึง การใช้งานทั่วไปที่ไม่เข้าข่ายตาม (1) ถึง (3) สามารถใช้งานได้ตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ทั่วไปตามประกาศนี้

2. ขอบเขตการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับผู้เรียน คณาจารย์อาจกำหนดขอบเขตการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในแต่ละกระบวนการวิชาหรือชิ้นงานเป็น 5 ระดับ เพื่อความชัดเจนในการสื่อสารกับผู้เรียน ดังนี้

(1) ไม่อนุญาตให้ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการทำชิ้นงานหรือแบบทดสอบ

(2) อนุญาตให้ใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการวางแผน ระดมสมอง และค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้น โดยผู้เรียนต้องพัฒนาแนวคิดด้วยตนเองต่อไป

(3) อนุญาตให้ใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นผู้ช่วยในการทำงานบางส่วน เช่น ร่างเนื้อหาเบื้องต้นหรือรับข้อเสนอแนะ โดยผู้เรียนต้องประเมินและปรับปรุงผลลัพธ์ด้วยวิจารณญาณของตนเอง

(4) อนุญาตให้ใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างเต็มรูปแบบในการทำงานให้สำเร็จ โดยผู้เรียนต้องแสดงกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์และการใช้วิจารณญาณในทุกขั้นตอน

(5) อนุญาตให้ใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์เพื่อแก้ไขปัญหาหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ ร่วมกับการออกแบบแนวทางการแก้ปัญหาภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ผู้สอน

ภาคผนวก ข.

แบบประเมินความเสี่ยงเบื้องต้นจากการใช้ปัญญาประดิษฐ์

แบบประเมินนี้เป็นเครื่องมือช่วยพิจารณาความเสี่ยงเบื้องต้นตามข้อ 4 (6) แห่งประกาศนี้ มิใช่เครื่องมือทดแทนการตรวจสอบทางกฎหมายหรือการประเมินทางเทคนิค โดยผู้ใช้ควรพิจารณาประเด็นต่อไปนี้ก่อนนำปัญญาประดิษฐ์ไปใช้ในงานที่อาจมีผลกระทบในวงกว้าง

1. การใช้ปัญญาประดิษฐ์มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้หรือไม่
2. ได้พิจารณาแนวทางอื่นนอกเหนือจากปัญญาประดิษฐ์แล้วหรือไม่ และเห็นว่าการใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด
3. ผลลัพธ์ที่ได้จะไม่กระทบต่อสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เสรีภาพ และความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น
4. ข้อมูลที่นำเข้าสู่ระบบปัญญาประดิษฐ์ไม่สามารถระบุตัวตนได้ หรือได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลแล้ว
5. ผู้ใช้มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอที่จะตรวจสอบความถูกต้อง ความผิดปกติ หรือข้อผิดพลาดของผลลัพธ์ที่ได้
6. ได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่อาจได้รับผลกระทบทราบถึงการใช้ปัญญาประดิษฐ์แล้ว

หากตอบว่า "ไม่ใช่" หรือ "ไม่แน่ใจ" ในข้อใด ให้ถือว่าประเด็นดังกล่าวเป็นความเสี่ยงที่ต้องพิจารณา มาตรการลดความเสี่ยงเพิ่มเติมตามความเหมาะสมก่อนดำเนินการ

ภาคผนวก ค.

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562
2. พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
3. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
4. พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562
5. พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
6. พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562
7. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม